

Faxremiss och direktkommunikation ger snabbare väg till behandling

I Dalarna har den traditionella remissen för ryggpatienter delvis ersatts av en faxremiss och samtidig direktkommunikation per telefon mellan distriktsläkare och ryggkirurger, något som visat sig kunna ge stora vinster.

II En av initiativtagarna bakom nyordningen är Peter Fritzell, överläkare vid ortopederna på Falu lasarett. Han berättar att vinsterna bland annat består av kortare handläggningstider och att hälften av de remitterade patienterna över huvud taget inte behöver komma till någon ryggkirurgisk undersökning efter att ärendet diskuterats mellan remittenten och en ryggkirurg.

I ytterligare en tredjedel av fallen kan man initiera nödvändiga undersökningar parallellt med väntan till ryggkirurgisk bedömning vilket ger tidsvinster. Dessutom händer det att remitterade patienter kan tas in för operation utan något föregående mottagningsbesök på sjukhuset.

Faxremissen består av en A4-sida. Den ska ge ett minimum av information men samtidigt tillräckligt för att tjäna som bedömningsunderlag vid en dialog mellan de inblandade läkarna.

Patienten och den remitterande läkaren kan fylla i varsin del. Läkaren berättar bland annat om röntgen gjorts (vilken, när, resultat), om behandling givits (resultat) och vilken frågekategori som gäller för patienten, till exempel operationsindikation eller »second opinion». Patienten ger dels allmänna uppgifter, dels specifika om var värken sitter, hur den började, om den finns hela tiden med mera.

Ger direktkommunikation

Faxremissen utgör sedan utgångspunkt när distriktsläkaren ringer till ryggkirurgen och diskuterar fram den bästa lösningen på fallet.

Peter Fritzell berättar att det kan handla om ett par sådana samtal om dagen som vardera tar mellan fem och tio minuter.

– Distriktsläkarna och ryggkirurgen får på detta sätt en direkt fungerande kommunikation och dialog där patienten naturligt kommer i centrum.

Han understryker att patienten inte ska behöva känna av några gränser mellan olika vårdgivare.

Svaret på en ställd fråga finns i princip alltid i organisationen och då ska pa-

tienten inte behöva vänta i månader och kanske år på svaret.

– Idag anses väntetider på sex månader som bra, åtminstone på de större sjukhusen, men vi menar att vid en ryggkirurgisk frågeställning bör det vara allra högst 2–3 månader. Så länge har en patient med långvarig värk en stark inre drivkraft för att själv klara sina problem, som det gäller att ta vara på. Sedan blir hon eller han mer tveksam om sina egna möjligheter och mer vädjande: »Hjälp mig». Vi riskerar att missa kraften som finns i patienten själv.

Även vid andra diagnoser

Peter Fritzell tror att systemet med faxremissen kan användas även på andra diagnosgrupper – men det är inte okontroversiellt:

– Möjligen är det så att ju enklare en icke akut diagnos är att ställa, desto större vinst kan »on line» förfarandet ge. Många patienter med höft- och knäartros skulle ortopederna i klara fall troligen kunna bedöma tillsammans med inremitterande utan att behöva ta till ett mottagningsbesök på sjukhuset. Ett annat exempel kan vara klara fall av meniskskador.

– Det är viktigt att betona att patienten måste bli nöjd med denna handläggning och med det besked som erhålls från distriktsläkaren. De som ändå känner sig osäkra måste förstås få gå den »vanliga» remissvägen, och det är också viktigt att betona att alla patienter får träffa sin läkare inför ett eventuellt ingrepp.

Han menar att det är viktigt att läkare och andra terapeuter är beredda att arbeta på andra sätt än nu för att få ett bättre flyt på de stora patientströmmarna.

– Idag är det många fall som överadministreras – många är ändå ganska enkla. Vi har också haft fem patienter som vi kunde ta in direkt för operation utifrån vad som stod på faxremissen och vad som framkom när vi pratades vid per telefon om patienten. Det var klara fall – samtliga dessa patienter hade diskbräck. De slapp väntetid helt och hållet.

Det var i september 1998 som projektet med faxremissen började. Initialt

Ryggteamet i Falun består av tre kirurger och en sjukgymnast, Peter Fritzell, Bengt Erik Larsson, Hans Torevall och Ann-Marie Eggertz.

ringde ryggspecialisterna tillbaka till de remitterande läkarna varje fredag. Men från 1 januari 2000 är de ständigt »on line» och har nu ett par samtal om dagen på vardera 5–10 minuter.

Under ett drygt år drevs faxremissen som ett pilotprojekt. Under den tiden visade det sig att idén höll.

Idag använder sig distriktsläkarna av denna möjlighet väldigt olika. Hälften av dem som har möjlighet att använda sig av systemet med faxremiss gör det. Att de andra inte följer efter kan enligt Peter Fritzell bero på att det kan vara besvärligt att börja med något nytt eller att de glömmer bort möjligheten.

– Eller så kan det bero på en berättigad förändringströtthet, tror han.

Mest positiva reaktioner

Bland dem som använder faxremissen regelbundet möts ryggkirurgerna mestadels av positiva reaktioner.

Däremot saknas inte kritik från distriktsläkare som håller fast vid den traditionella remissen. Kritiken går ut på att det är för långa väntetider till ett mottagningsbesök, att det är alltför styrt med frågorna i faxremissen – de vill skriva mer fritt, samt att det finns för lite utrymme.

– Men vi har varit tvungna att hitta en mall som kan användas av alla och ger ett bra diskussionsunderlag. Den har tagits fram i samarbete med distriktsläkare och har omarbetats flera gånger. Vi menar att den nu ger ett bra underlag för en »on line dialog» så vi kan fatta snabba beslut om varje patient, säger Peter Fritzell.

Tom Ahlgren